

Üldsuse juurdepääs dokumentidele 2018

Euroopa Parlamendi
aastaruanne

Läbipaistvusüksus

Presidentuuri peadirektooraat

Euroopa Parlament

märts 2019

PE 636.534/BUR/ANN.

EESSÕNA

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kohaldavad määrust (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta nende valduses olevatele dokumentidele alates 3. detsembrist 2001.

Määruse artikli 17 lõikes 1 on sätestatud: „*Kõik institutsioonid avaldavad igal aastal aruande eelmise aasta kohta, kus on näidatud, kui mitmel puhul on institutsioon keelanud juurdepääsu dokumentidele, selliste keeldumiste põhjused ning registrisse kandmata tundliku sisuga dokumentide hulk*“.

Kooskõlas Euroopa Parlamendi kodukorra artikli 116 lõikega 6 võtab juhatus vastu määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 17 lõikes 1 osutatud aastaaruande.

METOODIKA

Parlamendi 2018. aasta aastaaruanne on koostatud järgmise metoodika järgi:

- andmed konsulteeritud ja taotletud dokumentide kohta viitavad ainult täpsustatud dokumentidele;
- taotlused juurdepääsuks väga suurele või piiramatule arvule dokumentidele, mida institutsioonil ei õnnestunud tuvastada, taotletud dokumentide arvus ei kajastu;
- dokumentidele juurdepääsu taotluste arvandmetes võetakse arvesse kahte liiki taotlusi – nii täpselt määratletud dokumentidele kui ka piiramatule arvule dokumentidele;
- osalise juurdepääsu otsused loetakse positiivseteks vastusteks;
- kordustaotluse võib esitada, kui esialgse otsusega juurdepääsu ei antud või anti osaline juurdepääs;
- esialgse taotluse registreerimise päev määrab kindlaks vastava kordustaotluse esitamise aasta.

SISUJUHT

<i>Kokkuvõte</i>	4
<i>I PEATÜKK Määruse (EÜ) nr 1049/2001 alusel esitatud taotlused dokumentidele juurdepääsu saamiseks aastal 2018</i>	5
A) Parlamendi avalik dokumendiregister	5
B) Tutvutud ja taotletud dokumendid	6
B.1) Vahetult tutvutavad dokumendid	6
B.2) Dokumendid, mida taotleti elektroonilise taotlusvormi või e-kirja teel	7
C) Taotluste andmed	8
D) Taotlejate profiil	11
<i>II PEATÜKK Suundumused ja konkreetsed probleemid</i>	13
A) Taotlused kolmepoolsetel kohtumistel arutatavate mitmeveeruliste dokumentide kohta	13
B) Taotlused Euroopa Parlamendi juhatusel saadetud teabedokumentide kohta	14
C) Institutsioonidevaheline koostöö	14
<i>III PEATÜKK Euroopa ombudsmanile esitatud kaebused ja kohtuasjad</i>	15
A) Euroopa Ombudsman	15
A.1) 2018. aastal lõpetatud kaebusjuhtumid	15
A.2) 2018. aastal algatatud kaebusjuhtumid	15
B) Kohtulik kontroll	16
B.1) Uued kohtuasjad	16
B.2) 2018. aastal tehtud kohtuotsused	16
<i>Lõppmärkused</i>	18

Euroopa Parlamendi aastaaruanne üldsuse juurdepääsu kohta dokumentidele – 2018 (Määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikkel 17)

Kokkuvõte

Arvandmed

- 31. detsembri 2018. aasta seisuga sisaldas registri andmebaas 748 100 viidet, samas kui eelmise aasta lõpus oli viiteid 683 846.
- Aastal 2018 tutvusid parlamendi avaliku registri veebisaidi kasutajad vahetult registri kaudu 76 270 dokumendiga. Samal ajavahemikul esitati parlamendile elektroonilise taotlusvormi või e-kirja teel 498 taotlust 591 täpselt kindlaks määratud dokumendi kohta, seega oli taotlusi 10% rohkem kui 2017. aastal.
- Neist 498 taotlusest 113 puudutas dokumente, mida varem ei olnud üldsusele avaldatud.
- 2018. aastal ületas üldine positiivsete vastuste määr 96%.
- Parlament ei andnud juurdepääsu 17 juhul, peamiselt Euroopa Parlamendi juhatuse dokumente puudutavate juurdepääsutaotluste korral.

Suundumused

- Taotlejatel oli suur huvi dokumentide vastu, mis on seotud seadusandliku menetluse käigus peetavate kolmepoolsete läbirääkimiste, Euroopa Parlamendi juhtorganite töö ning eelkõige juhatuse tegevusega erakondade ja sihtasutuste rahastamise valdkonnas ja parlamendiliikmete kuludega.
- Kordustaotlusi oli aasta jooksul üheksa, mistõttu oli kordustaotluste määr 2017. aastaga võrreldes veidi väiksem.

I PEATÜKK

Määruse (EÜ) nr 1049/2001 alusel esitatud taotlused dokumentidele juurdepääsu saamiseks aastal 2018

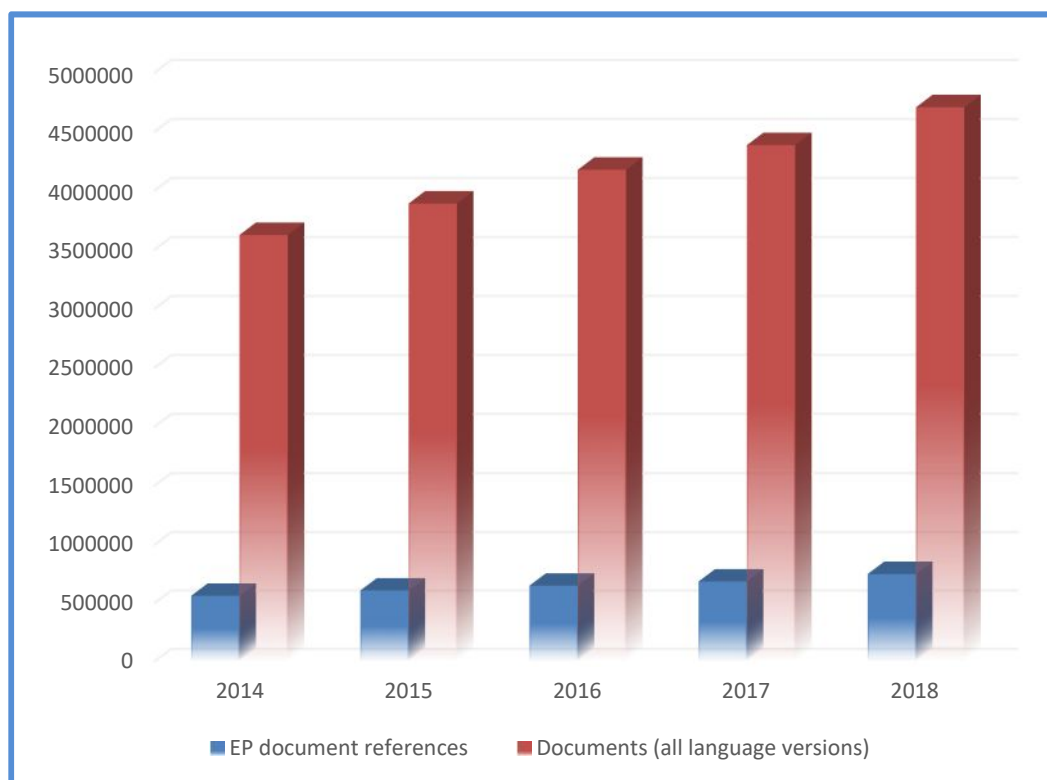
Käesolevas jaos analüüsitud arvandmed ja statistika võimaldavad välja selgitada üldsuse dokumentidele juurdepääsu valdkonnas esinevaid suundumusi. Lisaks annavad need üldsusele laiema ülevaate sellest, kuidas parlament on määrust (EÜ) nr 1049/2001 rakendanud.

A) Parlamendi avalik dokumendiregister

Parlamendi avalikku dokumendiregistrisse kogutakse viiteid vahetult juurdepääsetavatele dokumentidele, mis on peamiselt seadusandlikud dokumendid, ja võimaluse korral muudele dokumendiliikidele. Register loodi 2002. aastal eesmärgiga läbipaistvust veelgi suurendada ning hõlbustada üldsuse juurdepääsu institutsiooni dokumentidele kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1049/2001.

Registri andmebaasis sisalduvate dokumendiviidete arv suurenes eelneva aastaga võrreldes üle 9%, küündides 2018. aasta 31. detsembriks 748 101-ni (mis vastas kokku 4 704 921 dokumendile, kui võtta arvesse eri keeleversioone). Ühtegi määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 9 kohast tundliku sisuga dokumenti avalikku registrisse ei kantud.

(Joonis 1) **Parlamendi avaliku dokumendiregistri kujunemine**

B) Tutvutud ja taotletud dokumendid¹

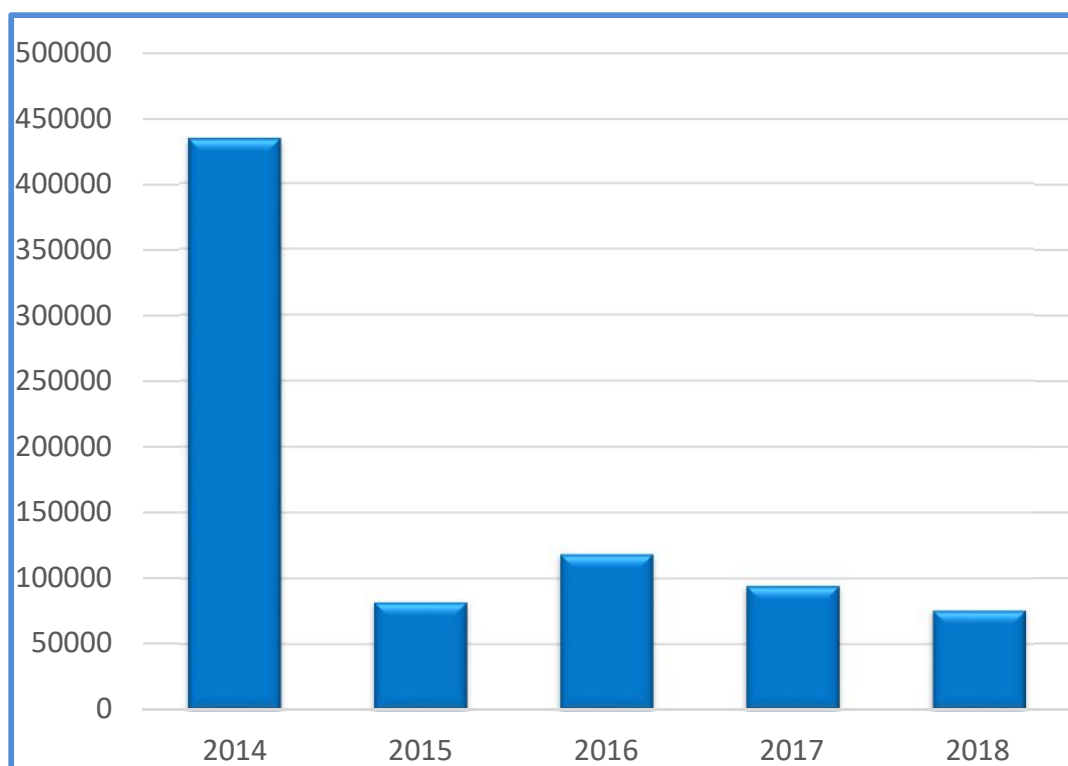
Praktiliselt kõiki parlamendi avalikus dokumendiregistris sisalduvaid dokumente saab vahetult veebisaidi kaudu alla laadida kooskõlas määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikliga 12, milles on sätestatud, et institutsioonid teevad võimaluste piires dokumendid vahetult juurdepääsetavaks. Dokumendid, millega ei saa vahetult tutvuda, võidakse teha kättesaadavaks elektroonilise taotlusvormi² täitmise või e-kirja teel saadetud taotluse korral.

B.1) Vahetult tutvutavad dokumendid

2018. aastal tutvuti vahetult parlamendi avaliku registri kaudu 76 270 dokumendiga. Tuleb märkida, et selles arvus ei kajastu dokumentidega tutvumised, mis leidsid aset registri andmebaasiga ühendatud muude platvormide, sh parlamendikomisjonide ja parlamendi mõttekoja veebilehtede kaudu.

Enim vaadatud dokumendid olid samad, mis eelnevatel aastatel: kooskõlas parlamendi kodukorra artikliga 130 kirjalikult vastatavad küsimused (19,16%), vastused parlamendi küsimustele (26,23%), komisjonide raportid (5,99%) ja Euroopa Komisjonilt laekunud dokumendid (3,46%).

(Joonis 2) **Parlamendi avaliku dokumendiregistri veebisaidi kaudu tutvutud dokumentide arv**

¹ Andmed viitavad ainult täpsustatud dokumentidele.

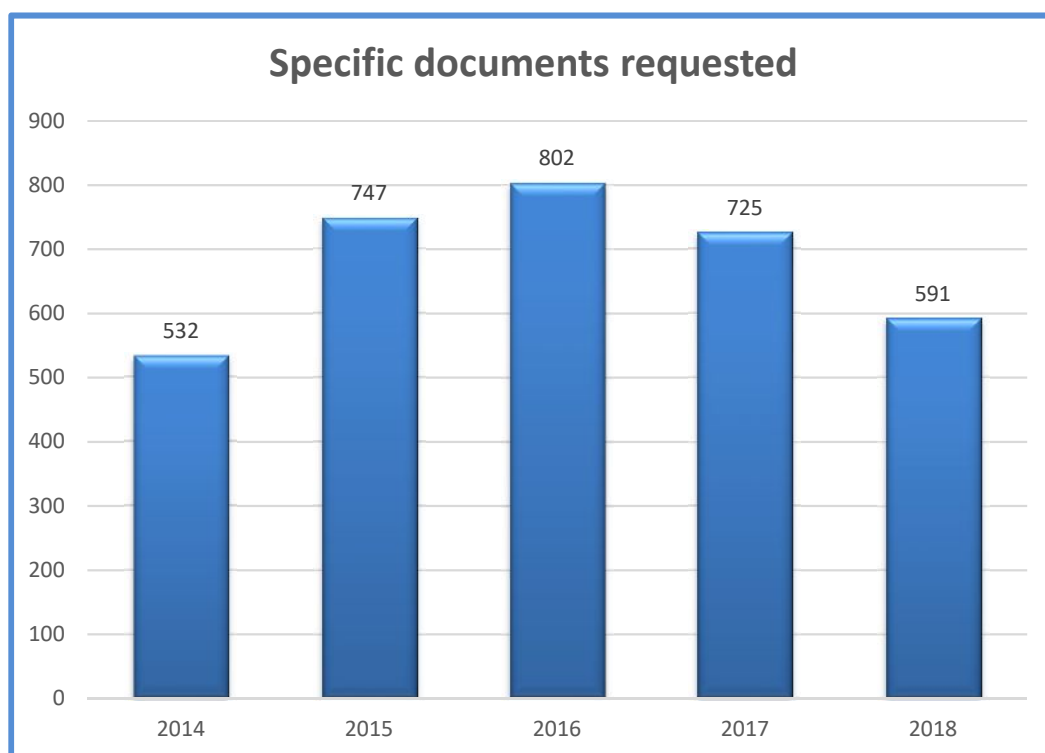
² <https://www.secure.europarl.europa.eu/RegistreWeb/requestdoc/secured/form.htm?language=ET>

B.2) Dokumendid, mida taotleti elektroonilise taotlusvormi või e-kirja teel

2018. aastal taotleti elektroonilise taotlusvormi või e-kirja teel parlamendilt 591 täpselt kindlaks määratud dokumenti. See arv on veidi väiksem kui eelmisel aastal.

Nagu eelmistel aastatel, ei kajasta see arv taotlusi juurdepääsuks piiramatule arvule dokumentidele, sh taotlusi juurdepääsuks *kõikidele* teatava teemaga seotud dokumentidele või *kõikidele* teatavat teemat käsitlevat *teavet sisaldavatele dokumentidele*. Nende taotlustega seotud dokumentide hulka ei saa statistilisel eesmärgil kindlaks teha.

(Joonis 3) **Täpselt kindlaks määratud dokumentide arv, mida taotleti elektroonilise taotlusvormi või e-kirja teel**

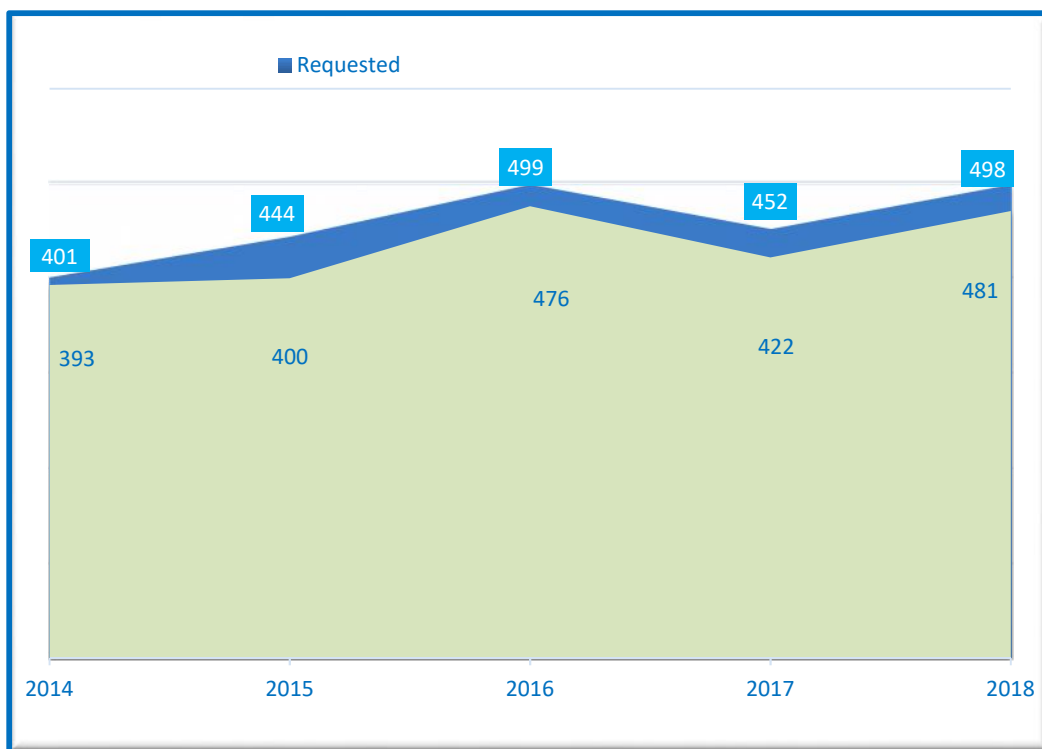
C) Taotluste andmed

Parlamendile esitati 2018. aastal elektroonilise taotlusvormi või e-kirja teel 498 taotlust. 399 taotlust puudutasid täpselt kindlaks määratud dokumente, 99 piiramatu arvu dokumente. 498 taotlusest 22 puudutasid institutsioonidevahelist konsulteerimist vastastikuse mõistmise memorandumi raames³ (vt II peatüki punkt C).

Umbes 20%-s kõikidest aasta jooksul esitatud taotlustest sooviti üldsuse juurdepääsu kas kõikidele teatava teemaga seotud dokumentidele või kõikidele teatavat teemat käsitlevat teavet sisaldavatele dokumentidele. Selliste taotluste menetlemine on tavaliselt üsna aeganõudev.

2018. aastal laekunud 498-st taotlusest rahuldab parlament 481. See arv hõlmab ka 13 juhtu, mil juurdepääs soovitud dokumentidele tagati osaliselt.

(Joonis 4) **Taotluste ja positiivsete vastuste arv**

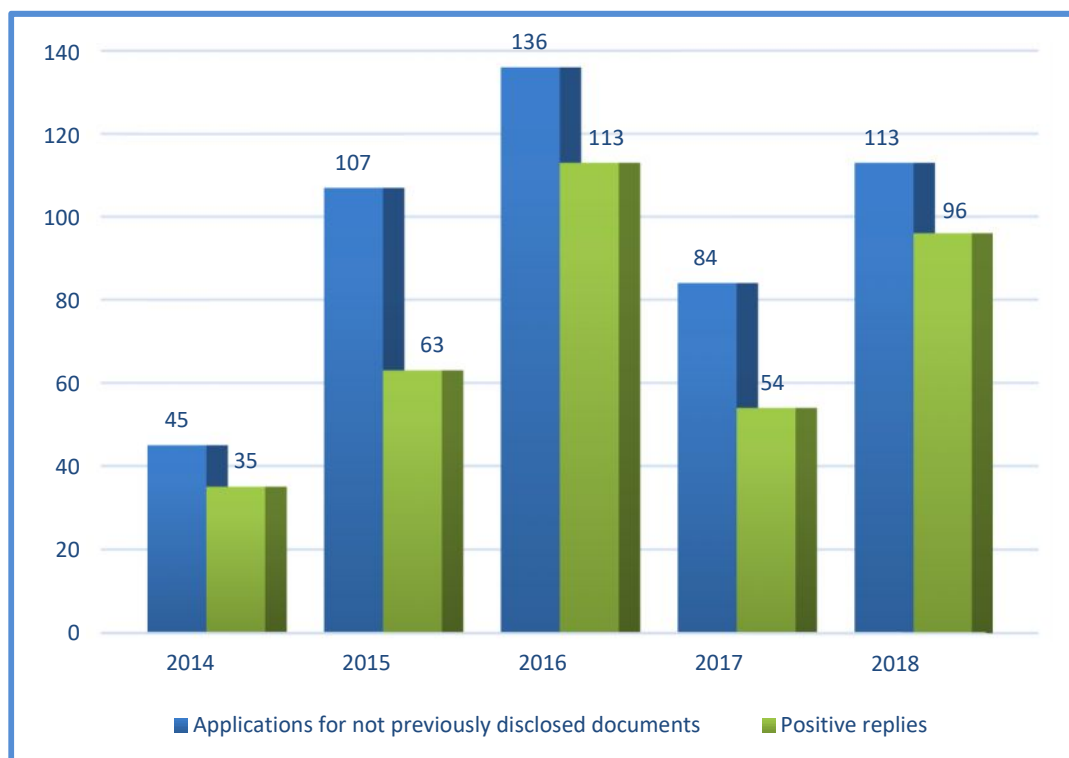
³ Vastastikuse mõistmise memorandum, mille Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni teenistused ja talitused sõlmisid selleks, et määruse (EÜ) nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele) artikli 4 lõike 4 kohased konsultatsioonid sujuksid tõrgeteta.

498-st taotlusest 113 puudutas üldsusele varem avaldamata dokumente.

Enamik üldsusele varem avaldamata dokumentide kohta tehtud taotlusi puudutas kolmepoolseid läbirääkimisi (43%), juhtorganite tööd (18%) ja haldusdokumente (14%), kusjuures erilist tähelepanu pöörati erakondade ja fraktsioonide rahastamisele (11%).

2018. aastal rahuldas parlament 96 taotlust, milles sooviti juurdepääsu üldsusele varem avaldamata dokumentidele.

(Joonis 5) **Varem avaldamata dokumentidele juurdepääsu taotluste arv ja positiivsete vastuste arv**

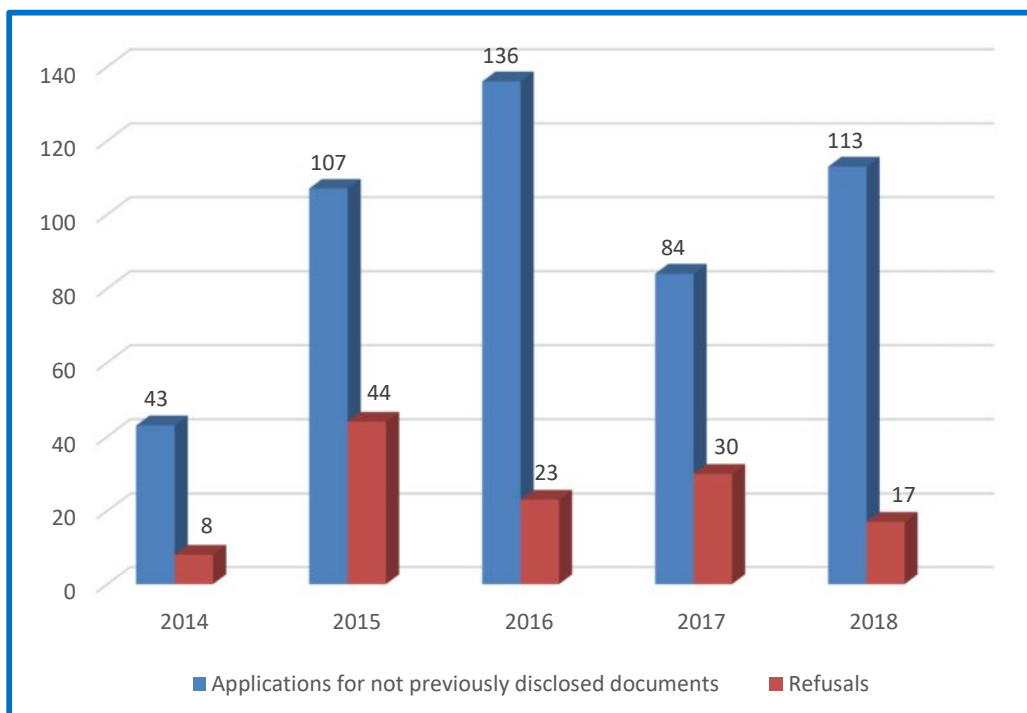
2018. aastal keeldus parlament pädeva asutuse otsuse alusel dokumentidele avalikku juurdepääsu andmast 17 juhul.

Kordustaotlusi⁴ oli üheksa. Kõigil neil juhtudel kinnitas parlament oma esialgset otsust.

17 keeldumisjuhust kuue puhul olid taotlused seotud Euroopa Parlamendi juhatuse dokumentidega. Lisaks olid kolm juhtu seotud hangete ja personaliküsimustega, millega tegelevad parlamendi haldusteenistused.

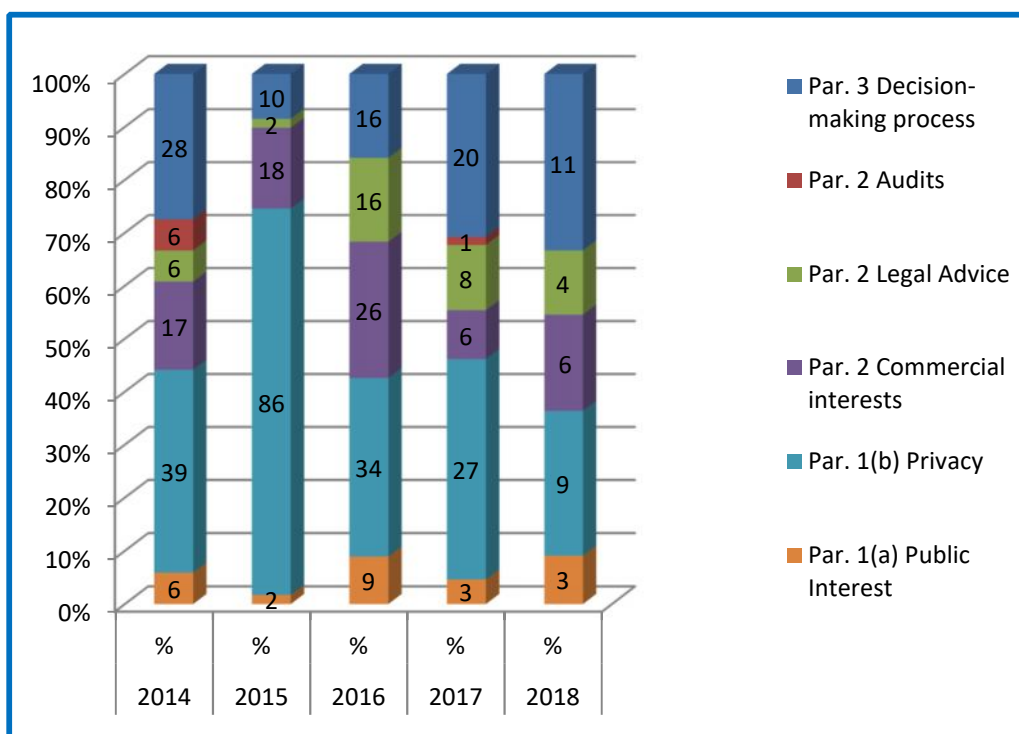
⁴ Kordustaotlused võivad olla seotud täieliku keeldumise või osalise juurdepääsuga (määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 7 lõige 2). 2017. aastal käsitleti kahte kordustaotlust ühes vastuses.

(Joonis 6) **Varem avaldamata dokumentidele juurdepääsu taotluste arv ja keeldumiste arv**

Kõnealusel aastal tulenesid keeldumised peamiselt vajadusest kaitsta institutsiooni otsustamisprotsessi (määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõige 3), eraelu puutumatust ja isikupuutumatust (määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punkt b), füüsilise või juriidilise isiku ärihuve (määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 esimene taane) ja õigusnõustamist (määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 2 teine taane).

(Joonis 7) **Määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 kohaste erandite kasutamise määr**

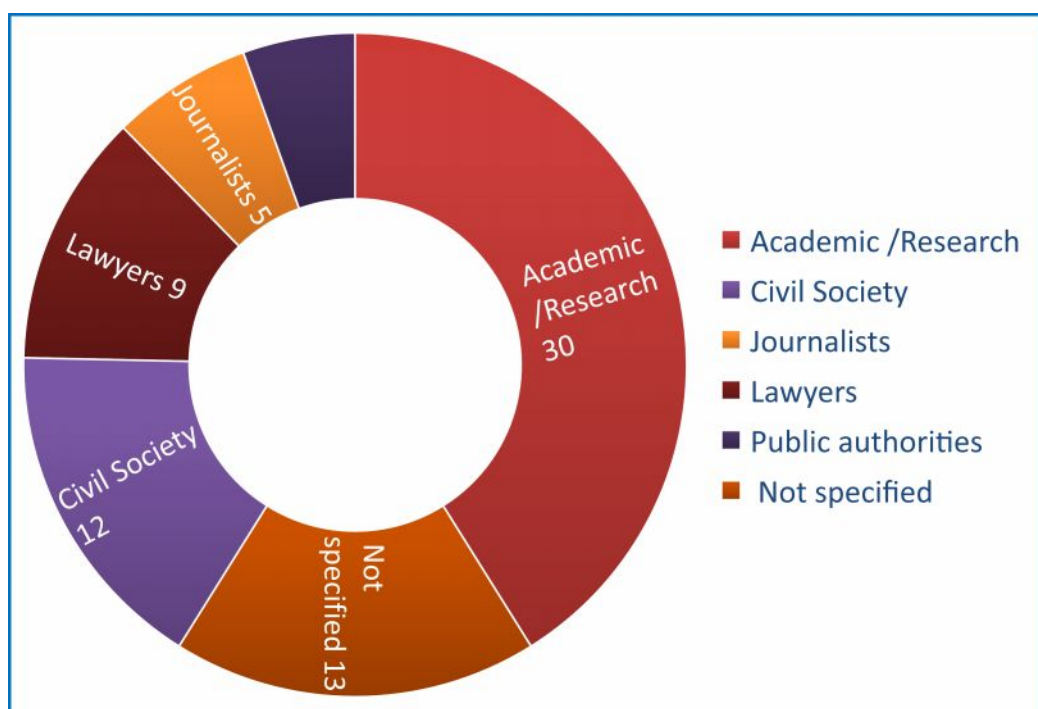

Kokkuvõttes oli parlamendi üldine positiivsete vastuste määr jätkuvalt kõrge – umbes 96%. Seejuures oli positiivsete vastuste määr taotluste puhul, mis puudutasid varem avaldamata dokumente, 85%.

D) Taotlejate profiil⁵

Suurima osa taotlejaist moodustasid endiselt akadeemikud ja teadlased (sellesse kategooriasse kuulus üle 30% taotlejaist), kellele järgnesid äriühingud, keskkonnaorganisatsioonid ja muude huvide esindajad (kokku umbes 12% taotlustest). Ajakirjanikud moodustasid vaatlusalusel aastal vaid 5% taotlejaist.

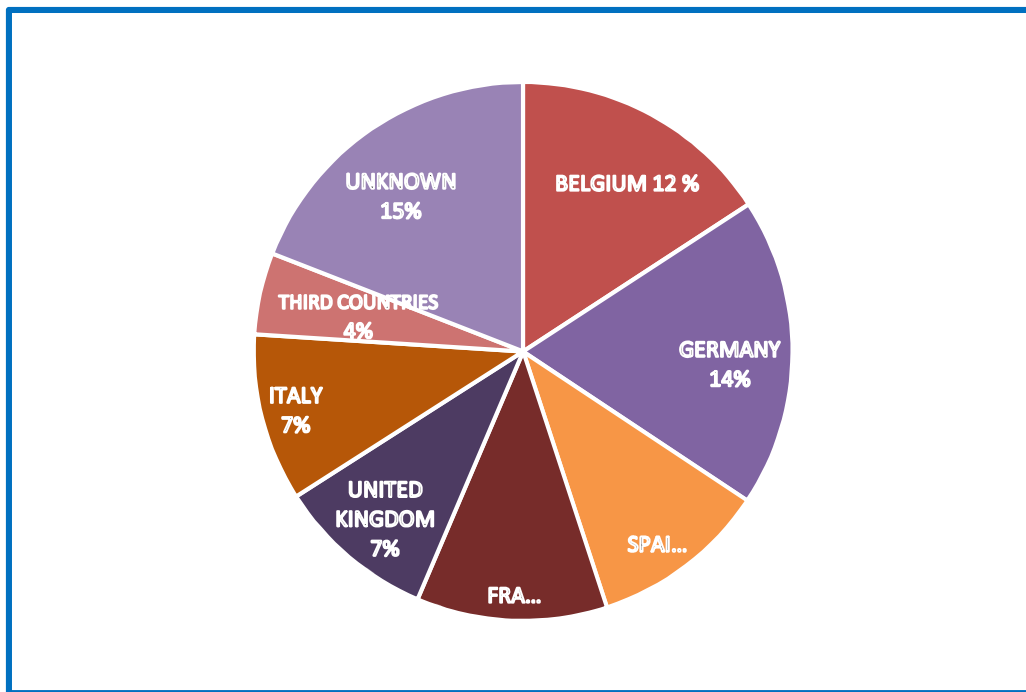
(Joonis 8) **Dokumentidele juurdepääsu taotlenute profiil 2018. aastal**

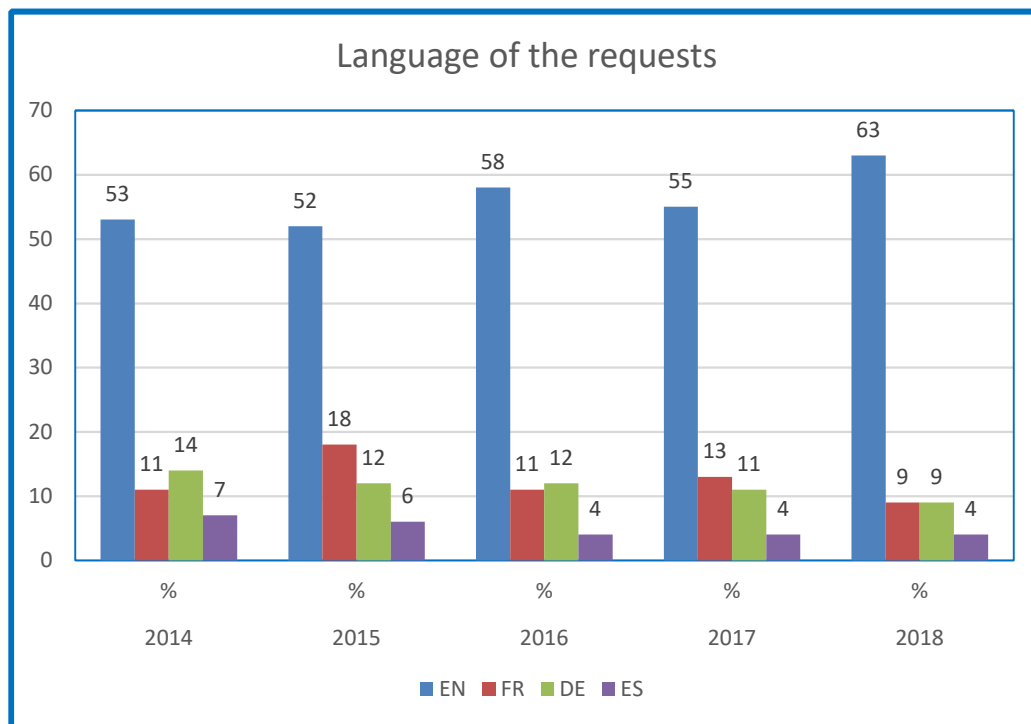
⁵ Andmeid taotlejate profiili kohta kogutakse teabe põhjal, mida taotlejad oma taotlustes esitavad. Kuna määrusega (EÜ) nr 1049/2001 ei nõuta, et taotlejad annaksid oma isiku kohta teavet, otsustas teatav arv taotlejaid oma tegevusala mitte avaldada, seda eriti e-kirja teel esitatud taotluste puhul.

Taotluste geograafiline jaotus liikmesriikide vahel on veidi muutunud. Ligi 14% taotlustest esitati Saksamaalt, millele järgnesid (kahanevas järjekorras) Belgia (12%), Hispaania ja Prantsusmaa (mõlemas 8%) ning Itaalia ja Ühendkuningriik (mõlemas 10%). Kolmandatest riikidest pärit taotlused moodustasid ligikaudu 4% taotluste koguarvust.

(Joonis 8a) **Geograafiline jaotus**

(Joonis 8c) **Keel**

Taotluste esitamiseks kasutati sarnaselt eelmistele aastatele kõige sagedamini inglise keelt (63%); sellele järgnesid prantsuse ja saksa (9%) ning hispaania keel (4%).

II PEATÜKK

Suundumused ja konkreetsed probleemid

2018. aastal suurenes oluliselt selliste taotluste arv, milles sooviti juurdepääsu kolmepoolsete läbirääkimiste seadusandlikele dokumentidele ja eelkõige mitmeveerulistele tabelitele. Kuna need tabelid on seotud seadusandlikes läbirääkimistes osaleva kolme institutsiooniga, tihendati ühtlasi dokumentidele juurdepääsu alast institutsioonidevahelist koostööd. Üldsus oli eriti huvitatud ka juurdepääsust Euroopa Parlamendi juhatusel esitatud teabedokumentidele.

A) Taotlused kolmepoolsetel kohtumistel arutatavate mitmeveeruliste dokumentide kohta

Mitmeveerulised dokumendid sisaldavad kõigi kolme institutsioonidevahelistes seadusandlikes läbirääkimistes osaleva institutsiooni – Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni – seisukohti kolmes eraldi tulbas, samuti ühes või mitmes lisatulbas esitatud kompromiss-sõnastust või märkusi, milles kirjeldatakse üksikasjalikult läbirääkimiste aspekte. Need on institutsioonide ühised dokumendid ja nende peamine töövahend, millele tuginedes arutatakse seadusandlikke ettepanekuid ja jõutakse kokkuleppele, mis võidakse heaks kiita seadusandliku menetluse varases etapis, tavaliselt esimesel lugemisel.

Need võimaldavad erinevate seisukohtade õigeaegset ja meetodilist ühtlustamist, et läbirääkimised võiksid edeneda nii, nagu ette nähtud. Mitmeveerulisi dokumente kasutatakse sisemise läbipaistvuse tagamiseks, sest nii on kindel, et kõik asjaosalised saavad läbirääkimiste seisu kohta ajakohast teavet.

Üldkohus tegi 22. märtsil 2018 otsuse dokumentidele juurdepääsu küsimuse kohta. Kohus tühistas kohtuasjas T-540/15, *Emilio De Capitani vs. Euroopa Parlament* (vt III peatükk) parlamendi otsuse, millega keelduti üldsuse juurdepääsust mitmeveerulistele tabelitele, kuna institutsioon ei tõendanud tegelikult, et taotletud dokumentide avalikustamine kahjustaks tõsiselt institutsiooni suutlikkust asjaomase seadusandliku menetluse käigus otsuseid teha.

Pärast nimetatud otsust on selliste taotluste arv, milles soovitakse üldsuse juurdepääsu kolmepoolsetel kohtumistel arutatavatele mitmeveerulistele dokumentidele, parlamendis oluliselt kasvanud.

Parlament hindab taotlusi igal üksikjuhul eraldi, järgides kohtupraktikat. Ta analüüsib taotletud dokumente hoolikalt ja konsulteerib teiste asjaomaste institutsioonidega (nõukogu ja komisjoniga). Nimetatud kohtuotsusest saadik ja suures osas seetõttu, et kohus oli seadusandlikele dokumentidele üldsuse juurdepääsu keelamise küsimuses väga nõudlik, on parlament seni avalikustanud kõik mitmeveerulised dokumendid, millele on juurdepääsu taotletud vastavalt määrusele (EÜ) nr 1049/2001.

Kohtuotsus jätab siiski institutsioonidele võimaluse kolmepoolsete kohtumiste raames koostatud dokumentidele juurdepääsu andmisest keelduda. Otsuse kohaselt võib institutsioon nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel keelduda üldsuse juurdepääsust teatavatele seadusandlusega seotud dokumentidele. Institutsioon peab sel juhul

ettepanekuga seotud konkreetsete kaalutluste toel tõestama, et kõnealustele dokumentidele täieliku juurdepääsu andmine kahjustaks konkreetset ja realselt otsustamisprotsessi ning et see oht on mõistlikult ettenähtav, mitte pelgalt oletuslik.

B) Taotlused Euroopa Parlamendi juhatusele saadetud teabedokumentide kohta

Teine märkimisväärne suundumus 2018. aastal oli üldsuse huvi Euroopa Parlamendi juhatusele koostatud teabedokumentidele juurdepääsu saamise vastu.

Teabedokumentides antakse juhatuse liikmetele taustteavet, nõu ja esitatakse otsuse ettepanekuid ning need on mõeldud sisekasutuseks. Parlament kaalub vajaduse korral, kas nimetatud teabedokumendid peaksid jääma konfidentsiaalseks, et administratsioon saaks neis esitada oma hinnangud ja ettepanekud ausalt ja põhjalikult ning et see omakorda võimaldaks parlamendi juhtorganil oma ülesandeid nõuetekohaselt täita.

Seetõttu keeldutakse andmast teabedokumendile üldsuse juurdepääsu, kui parlament jõuab järeldusele, et juhatuse teabedokumendi avaldamine ohustaks institutsiooni võimet paluda oma teenistustelt õigusnõustamist või kahjustaks tõsiselt institutsiooni otsustamisprotsessi. Vastasel juhul viiks nende dokumentide avaldamine selleni, et nende koostamise kaasatud teenistused ei saaks sellistes teabedokumentides esitada teatavaid arvamusi või teadmisi, mida võiks kasutada tehtavate otsuste vaidlustamiseks või kahjustamiseks. Selline enesetsensuur jätkaks juhatuse ilma kasulikest argumentidest ja õiguslikest arvamustest, mis võimaldavad tal kasutada oma eelisõigusi parlamendi huvides, ning kahjustaks tema võimet teha teadlikke otsuseid.

C) Institutsioonidevaheline koostöö

Mitmeveerulistele dokumentidele üldsuse juurdepääsu taotluste hüppeline kasv viis omakorda tihedama konsulteerimiseni kolmepoolsete läbirääkimistega seotud kolme institutsiooni vahel.

Kui parlamendilt taotletakse kolmandate isikute dokumendi avaldamist, konsulteerib ta vastavalt määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõikele 4 kolmanda isikuga, et teha kindlaks, kas dokument tuleks avaldada või mitte.

Kuna mitmeveerulised tabelid koostatakse kolme institutsiooni vaheliste kolmepoolsete läbirääkimiste käigus ühiselt, konsulteerib Euroopa Parlament nende dokumentide võimaliku avaldamise küsimuses komisjoni ja nõukoguga. Samuti konsulteerivad ka komisjon ja nõukogu parlamendiga, kui neilt taotletakse mõne mitmeveerulise dokumendi avaldamist.

Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahelised konsultatsioonid on reguleeritud eraldi vastastikuse mõistmise memorandumiga määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 4 kohaldamise kohta, mille kolm institutsiooni sõlmisid 2002. aastal.

III PEATÜKK

Euroopa ombudsmanile esitatud kaebused ja kohtuasjad

Euroopa ombudsmanile esitatud kaebused ja kohtuasjad, mis käsitlevad määruse (EÜ) nr 1049/2001 parlamendipoolset rakendamist, võivad anda administratsioonile võimaluse dokumentidele juurdepääsu küsimustes kehtivaid tavasid viimistleda, sõltumata vastava menetluse tulemusest. Käesolevas peatükis käsitletakse kaebusi, millega ombudsman 2018. aastal tegeles. Samuti vaadeldakse Euroopa Kohtu kolme otsust, mis käsitlevad üldsuse juurdepääsu dokumentidele ja puudutavad Euroopa Parlamenti. Kohus lõpetas ainsa poolelioleva kohtuasja, andes teada, et otsust ei ole vaja langetada.

A) Euroopa Ombudsman

A.1) 2018. aastal lõpetatud kaebusjuhtumid

– Kaebus 611/2017 ja kaebus 895/2017

Need kaks kaebust käsitlesid peamiselt seda, kuidas parlament pikendab dokumentidele üldsuse juurdepääsu taotlustele vastamise tähtaega. Ombudsman kohtus asjaomaste teenistustega ega tuvastanud haldusomavoli, kuid märkis, et parlament võiks anda taotlejatele tähtaegade pikendamise põhjuste kohta üksikasjalikumad teavet.

– Kaebus 1956/2018

Sel juhul esitas taotleja ombudsmanile kaebuse seoses parlamendi otsusega keelduda üldsuse juurdepääsust mitmetele dokumentidele, kuna need sisaldavad isikuandmeid, mille avaldamine ei ole määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaselt lubatud. Pärast esitatud kaebust ning arvestades, et dokumentide avaldamise toetuseks ilmnesis varem teadmata faktid ja põhjendused, hindas parlament juhtumit uuesti ja avaldas dokumendid.

A.2) 2018. aastal algatatud kaebusjuhtumid

– Kaebus 1651/2018

Selle juhtumi puhul keeldus parlament andmast üldsusele juurdepääsu dokumentidele, mis on seotud juhatuse tööühma esialgsete aruteludega üldkulude hüvitisest kaetavate kulude loetelu läbivaatamise kohta. Keeldumise õiguslik alus oli määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõige 3, milles on ette nähtud, et üldsuse juurdepääs dokumentidele keelatakse, kui nende avaldamine kahjustaks oluliselt parlamendi otsustamisprotsessi.

Ombudsman kohtus asjaomaste talitustega ning kontrollis asjaomaseid dokumente. Menetlus on veel pooleli.

– Kaebus 2089/2018

See kaebus käsitleb Euroopa Parlamendi vastust taotlusele saada üldsuse juurdepääs ülevaatele Euroopa Parlamendi liikmete tööreisidest. Määrust (EÜ) nr 1049/2001 kohaldatakse ainult olemasolevate dokumentide suhtes ehk dokumentides suhtes, mille institutsioon on koostanud või saanud ja mis on tema valduses, ning selles ei nõuta institutsioonilt andmete kogumist ja kõrvutamist, et anda taotlejale teavet, millele ta

juurdepääsu soovib. Kaebuse tuum peitubki selles. Parlament tegi kindlaks, et tema valduses ei ole taotleja nõutud dokumente. Kaebuse esitaja ei olnud sellega nõus. Ta kinnitab, et parlament peaks esitama nõutud dokumendid, mis sisaldavad tema otsitavat teavet, ja need avaldama. Ombudsman kohtus asjaomaste talitustega. Menetlus on veel pooleli.

B) Kohtulik kontroll

B.1) Uued kohtuasjad

Parlamendi otsuseid dokumentidele juurdepääsu tagamise kohta kaevatakse suhteliselt harva kohtusse. 2018. aastal ei esitatud Euroopa Kohtule ühtegi tühistamishagi.

B.2) 2018. aastal tehtud kohtuotsused

1) Kohtuasi T-136/15 – *Evropäiki Dynamiki vs. parlament*

Kõnealune kohtuasi on seotud parlamendi otsusega jätta rahuldamata taotlus üldsuse juurdepääsu saamiseks kõigile teatavate pakkumismenetlustega seotud noteeringupäringutele. Parlament lükkas taotluse tagasi liigse halduskoormuse põhjendusel. Enne kõnealuse otsuse tegemist püüdis institutsioon jõuda taotlejaga kokkuleppele taotluse sisulise kohaldamisala vähendamises, kuid tulemusteta.

Kohus kinnitas parlamendi seisukohta, mille kohaselt võib institutsioon keelduda andmast dokumentidele juurdepääsu, kui sellega kaasneb ebalproportsionaalne halduskoormus. Selleks peavad olema täidetud kolm tingimust: 1) taotletud dokumentide ükshaaval läbivaatamisega kaasnev töömaht on ebamõistlik, 2) institutsioon on taotlejaga nõu pidanud, et leida õiglane lahendus, ja 3) institutsioon on hoolikalt uurinud kõiki muid võimalikke lahendusi, mis võiksid asendada dokumentide ükshaaval läbivaatamist.

Selline järeldus on eriti suureks abiks, kuna Euroopa Parlamendile esitatakse üsna tihti taotlusi juurdepääsuks nii paljudele dokumentidele, et neid on väga raske, kui mitte võimatu käsitleda määrusega (EÜ) nr 1049/2001 kehtestatud tähtaegade jooksul.

2) *Kohtuasi T-540/15 – De Capitani vs. parlament*

Kohtuasi algatati Üldkohtus 2015. aasta septembris pärast parlamendi 8. juuli 2015. aasta otsust anda ainult osaline juurdepääs kahele mitmeveerulisele dokumendile, mis olid seotud käimasolevate institutsioonidevaheliste läbirääkimistega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (Euroopa Liidu Õiguskaitsealase Koostöö ja Koolituse Ameti (Europol) kohta) käsitleva seadusandliku ettepaneku üle. Komisjon ja nõukogu astusid menetlusse parlamendi toetuseks.

Üldkohus välistas seadusandliku tavamenetluse käigus kolmepoolsete kohtumiste tabelite neljanda veeru avaldamata jätmise üldise eelduse võimaluse, tuginedes põhjendusele, et avalikustamise ja läbipaistvuse põhimõtted moodustavad ELi seadusandliku protsessi lahutamatu osa. Üldkohus märkis, et Euroopa Kohtu ja Üldkohtu tunnustatud avaldamata jätmise eeldused on tavaliselt seotud konkreetsete menetlustega, samas kui antud juhul oleks eeldus hõlmanud kõiki seadusandliku tegevuse valdkondi.

Tuginedes eeldusele, et kõnealune juhtum ei puudutanud kolmepoolsete kohtumiste töödokumentidele otsese juurdepääsu küsimust, leidis Üldkohus, et ükski Euroopa Parlamendi esitatud põhjendustest ei tõendanud, et kõnealustele dokumentidele täieliku

juurdepääsu andmine kahjustaks konkreetselt ja reaalselt institutsioonide otsustamisprotsessi ning et see oht on mõistlikult ettenähtav, mitte pelgalt oletuslik. Parlamendi otsus seega tühistati.

3) Kohtuasjad T-639/15 kuni T-666/15 – ajakirjanikud vs. parlament

Euroopa Kohtule esitati 2015. aasta novembris 29 hagi pärast seda, kui Euroopa Parlament oli teinud otsused mitte anda üldsuse juurdepääsu kõigile parlamendiliikmete kulusid ja toetusi käsitlevatele tõendavatele dokumentidele, tuginedes üksikisikute eraelu puutumatusse ja isikupuutumatusse, ning samuti põhjusel, et kõikide taotletud dokumentide ükshaaval hindamine oleks olnud määruses (EÜ) nr 1049/2001 sätestatud tähtaja jooksul võimatu. Taotletud dokumente oli sadu tuhandeid.

Euroopa Kohus kinnitas oma 25. septembri 2018. aasta otsusega parlamendi seisukohta. Kohus otsustas, et taotletud dokumendid sisaldavad isikuandmeid, mida võib avaldada üksnes juhul, kui taotleja tõendab andmete saamise vajalikkust ja ei ole alust karta andmesubjekti õigustatud huvide kahjustamist vastavalt määruse (EÜ) nr 1049/2001 artikli 4 lõike 1 punktile b koosmõjus määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 8 punktiga b.

Kohus leidis, et parlamendi keeldumine juurdepääsu andmisest oli õiguslikult põhjendatud, sest taotlejad ei olnud tõendanud taotlustega hõlmatud parlamendiliikmete isikuandmete edastamise vajalikkust. Taotlejad olid sellega seoses märkinud, et nende taotlustel oli mitmeid eesmärke, nimelt ühelt poolt võimaldada üldsusel kontrollida Euroopa Parlamendi liikmete kulude asjakohasust ning teiselt poolt tagada üldsuse õigus teabele ja läbipaistvusele. Kohus leidis siiski, et need eesmärgid on liiga laia ja üldise sõnastusega ega näita iseenesest kõnealuste isikuandmete edastamise vajadust.

4) Kohtuasi T-421/17, Leino-Sandberg vs. parlament

2017. aasta juulis esitas ELi õiguse professor hagi, et tühistada Euroopa Parlamendi otsus keelata üldsuse juurdepääs Euroopa Parlamendi 8. juuli 2015. aasta otsusele, kuna viimati nimetatud otsus oli Euroopa Kohtus vaidlustatud kohtuasjas T-540/15 – De Capitani vs. parlament ja selle avaldamine oleks kohtumenetlust T-540/15 kahjustanud.

2018. aastal otsustas kohus, et kuna taotleja oli lõpuks saanud juurdepääsu dokumendile, millele ta juurdepääsu taotles, ei olnud tal kohtuasja lahendamise vastu enam tegelikku huvi, ning lõpetas kohtuasja menetlemise.

Lõppmärkused

Pärast seda, kui Euroopa Parlament oli nõustunud Euroopa Kohtu otsusega *kohtuasjas T-540/15 De Capitani vs. parlament*, muutis ta ka oma seisukohta seoses üldsuse juurdepääsuga kolmepoolsete kohtumiste dokumentidele. Pärast otsuse langetamist on parlament kohtupraktikale tugineva juhtumipõhise analüüsi järel avaldanud kõik neljaveerulised tabelid, millele taotleti juurdepääsu määruse (EÜ) nr 1049/2001 kohaselt.

Nagu eelmise aasta aruandes prognoositi, tundis üldsus 2018. aastal suuremat huvi sisearuannetele ning institutsiooni ja eelkõige juhatuse haldusülesandeid käsitlevatele teabedokumentidele juurdepääsu saamise vastu. Seoses eelseisvate Euroopa Parlamendi valimistega, mis toimuvad 23.–26. mail 2019, on parlament juba märganud, et üldsusele pakub üha enam huvi juurdepääs valimistega seotud dokumentidele, eelkõige Euroopa Parlamendi 2019. aasta valimisi käsitlevale kommunikatsioonistrateegiale, ning parlamendi olemasolu sotsiaalmeedias.

Eeldatavasti peaks üldsusele suuremat huvi tekitama ka Ühendkuningriigi käimasolev väljaastumine Euroopa Liidust ning selle tulemusel peaks kasvama selle protsessiga seotud dokumentidele juurdepääsu taotluste arv.